

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Johannis Meyeri S. Literarum Doct. & Prof. Uxor
Christiana Sive De Conjugio Inter Duos Deque Incestu Et
Divortiis, Dissertationes Tres**

Meier, Johannes

Amstelædami, 1688

Caput. I. Quæcunque in V. Testamento, librisque Apocryphis, de
Monogamia & Polygamia loca occurrunt, generaliter enarrantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40272

Nono 787320. Decimo 2261960. Ita non opus erit cum Th. Tannero fervorum circumcisorum familiam, quæ istuc demigravit, nec cum Iacobo Rudierd, quem citat Tannerus Tract. de *Orgine & increm. prima Dei Ecclesia*, concubinarum usum in auxilium vocare.

SECTIO QUARTA

LEGES, DICTA ET EXEMPLA DE MONOGAMIA ET POLYGAMIA, SUB LEGE, A MOSE USQUE AD CHRISTUM CONTINENS.

CAPUT PRIMUM.

Quæcunque in V. Testamento de Monogamia & Polygamia loca occurrunt, generaliter enarrantur.

PRO ratione instituti ordine historico primum omnia illa loca V. T. proferemus, quæ duas non plures personas matrimonialiter conjunctas testantur, deinde leges dicta & exempla, quæ polygamiam stabilire videntur, eadem serie enarraturi. Monogamiam respiciunt e libris historicis textus sequentes Exod. xxi. 3. 4. 5. Lev. xviii. & xx. 10. seq. ubique in singulari numero de uxore, de muliere dicitur, (quo pertinet lex Lev. xviii. 18.) cap. xxi. 7. 13. 14. Num. v. 12-31 xxvi. 59. Deut. xiii. 6. xvii. 17. xx. 7. xxi. ii. xxii. 13. sq. xxiv. 1. 5. xxv. 5. ii. xxvii. 20. xxvi. 1. 30. 54. 56. 57. Judic. iv. 4. 9. 17. 21. v. 24. xii. 8. 9. xiii. 2. seq. xiv. 1. seq. xv. 1. 2. 6. xix. 1. seq. xx. 4. 5. xxi. 1. 18. 21. 22. 23. Benjaminitæ uxoribus destituti, civitates restauratum jubebantur sibi rapere quisque unam uxorem suam e puellis Schiluntinis. Isti tamen, si quis unquam, pluribus opus habuissent. Ruth. 1. 1. 3. 5. 6. 8. 11. 14. 15. 10. 12. 1 Sam. 11. 20. 17. 19. xiv. 51. xviii. 20. 21. *וְנָשָׂא* in altera duarum (filiarum) gener fias mihi; alii, in duabus, ut ambæ fuerint ei in uxores, quia post mortem Merob acceperit Michal. adde com. 26. 27. cap. xix. 11. xxi. 5. 6. xxv. 3. 14. 37. xxx. 22. demus cuique uxorem suam, & filios suos. 2 Sam. xii. 3. pauper nil habebat præter ovem unam. xiv. 4. seq. 1 Reg. 11. 17.

II. 17. IV. II. 15. XIV. 2. 4. 6. 17. XVI. 33. XXI. 5. 7. seq. 2 Reg. VIII. 18. XIV. 9. 1 Chron. I. 50. II. 36. VII. 15. 16. 23. IX. 35. 2 Chron. XXII. II. XXXIV. 22. Est. II. 61. Neh. VI. 18. VII. 63. Ester. V. 10. 14. VI. 13.

II. Ex reliquis Hagiographis Psal. XLV. 10. 11. seq. Subjectum hujus Psalms Sponsus Christus est, & sponsa Ecclesia, quia *Psalms adeo emphaticus est*, inquit Coccejus Celeberrimus Interpres, *ut nisi contorte & coacte, & cum multiplici extenuatione, ad alium Regem, quam Christum, non possit accommodari.* Unius Christi unica Sponsa Ecclesia intelligitur 2. Cor. XI. Eph. V. Hof. II. non autem Filia regis Ægypti, Salomonis sponsa, etsi metaphoricis vel allegoricis quibusdam locutionibus ad eam alludatur. Adde Ps. CXXVII. 1. 3. Prov. II. 16. 19. V. 18. 19. 20. VI. 26. Iq. XI. 16. 22. XII. 4. XIV. I. XVIII. 22. XIX. 14. 26. XXI. 9. 19. XXV. 24. XXVII. 15. XXXI. 10. seq. Cohelet IX. 9. Quamvis etiam in Cantico ad Salomonem & filiam regis Ægypti sponsam alludatur, non video tamen, quid obstet, quo minus secundum literam, de amore Christi erga unicam Ecclesiam explicari queat; siquidem omnia, quæ in eo dicuntur, Christo & Ecclesie, juxta verborum emphasin, Scripturæ phrasin, & analogiam aliorum locorum, apertissime congruunt, sicut iterum monet Coccejus, aliud subjectum hic non esse querendum. Totum Canticum monogamiam insinuat. Vide sis Cap. I. Comm. 5. 6. 8. 17. Cap. II. 2. seq. III. 1. seq. caput IV. & V. Et quanquam pompa illi reginarum, pellicum atque puellarum Cant. VI. 5. 6. ad regni Christi commendationem faciat, non novit tamen nisi unicam conjugem cum puellis sequentibus, quæ sunt singuli fideles, a quibus distinguit unicam columbam suam, quam solam approbat. Adde caput VII. & VIII. Unitas divisionem & disparitatem excludit, ideo & columbam vocat, quæ adulterii expers est. Conf. Sect. I. Cap. V. Per reginas quidam intelligunt patres antediluvianos, per concubinas vero prophetas post diluvium.

III. Sequuntur loca ex prophetis Jesa. L. I. LIV. totum. Cap. LXI. 10. LXII. 4. 5. LXVI. 7. 8. Jer. II. 2. Fit Ecclesia sponsa propria, ut jam tum adultera fiat, & poenam ejus criminis ferre debeat, siquidem alii misceatur Deut. XXI. 23. & Domino, qui sibi desponsavit, facta est peculium Exod. XIX. 56. Deut. VII. 6. Porro Ier. II. 32. *וַיִּתֵּן יְהוָה וַיִּתְּנֵם* Vincula tribuit sponsæ ceu momentia de amore, quo colligantur desponsati, & de arcto illo con-

conjugii vinculo. Cap. III. 9. 15. perfide descivit uxor ab amico. Cap. VI. II. XVII. 2. XXXI. 4. 22. *fœmina ambit virum.* Quod quidam de vulgari fœmina amplexante maritum, atque de Ecclesia Israelis vaga, Deum ambitura, interpretantur, uti Ruth Boazum Ruth. III. vidua levirum Deut. XXV. 5. seqq. Abarbenel Rachelem intelligit, quæ virum Deum sit ambitura. Potius fœmina virgo illa est Esa. VII. 14. viro non cognita. Pergimus ad Ezechielem, cujus caput XVI totum favet monogamiæ. Adde Cap. XVIII. 6. II. 15. XXII. II. XXIII. ecclesia Dei meretrix facta. Cap. XXIV. 18. XXXIII. 26. XLIV. 22. 25. Dan. XI. 6. 17. Hof. I. 2. 3. Deus enim marito, Ecclesia uxori comparatur; hinc de meretrice una. Proprium conjugii est servare fidem, cap. II. 2. 16. III. 1. mulier licet unice adametur a marito suo, tamen adulterium committit. adulterium auget amor mariti; nam quæ exosa est, minus peccat. XI. 13. Joel. I. 8. II. 16. Amos VII. 17. Mich. VII. 5. *Ne creditote amico, ne confidite duci, ab ea, quæ cubat in sinu tuo observa fores oris tui.* (Huc facit adagium, Neque mulieri neque gremio credendum. Hinc קרן נשא *Mulier sinus* i.e. uxor Deut. XIII. 6. XXVI. 11. 54. Sirach. IX. 1. & קרן זכר *vir sinus* i.e. maritus Deut. XXVI. 11. 56. quemadmodum sinus usurpatur in re amorum Prov. V. 20.) Denique Malach. II. 14. 15. Athanasius Vincentius, nullum s. Scripturæ dictum plures uxores adjungere uni viro, sed semper unam, negans pag. 166. 167. opponit locum Prov. XXXI. 3. *Ne des mulieribus fortitudinem tuam.* Sed quis non videt, Batscham matrem indolis filii optime gnaram, quam scilicet propenderet ad vagos mulierum amores, monitum hoc suggestisse Salomoni, ut se temperaret in re venerea, & plures mulieres vitaret? Id igitur neutiquam illegitimam aut imperfectam reddere Inductionem, sed confirmat.

IV. Subjungemus loca ex libris Apocryphis, qui licet non sint Canonici, præferendi tamen Historiis profanis, sicut etiam a nostris polygamie patronis citantur. Omnes illi non pro polygamia, sed monogamia militant. Judith. VIII. 2-8. Tobie 1. 9. II. 22. 11. 19. 22. III. 7. 25. IV. 13. 14. V. 22-28. VI. 11-22. VII. 2. 8. 10. 20. VIII. 1. 4-23. IX. 10. 11. X. 3-13. XI. 3. 6. 16. 18. XII. 3. 14. XIV. 5. 12. 14. Insignis cum primis hic est Ecclesiasticus, sive Sirach. Cap. III. 13. 18. IV. 10. 11. VII. 21. 27. 28. IX. 1-13. זילג *amulatio*, qua maritus aut uxor dolet in conjugio alterum non frui, quod ipse aut ipsa maximopere adamat. Commate 2. præcipit

præcipit moderationem & temperantiam, in amanda conjuge, ne sit amor viri in uxorem vehementior, ut ordo naturæ invertatur, muliere maritum sibi subjiciente. xv. 2. xxii. 25. 30. 31. 32. xxv. 2. i. 23. 27-35. mulier est data viro sociâ vitæ, consors & particeps omnium temporum.

V. Capite xxvi. 1. 4. 8. mulier zelotypa mulieris, vel in amore æmula proponitur, & sollicita, ne rivalem habeat, qualis animi affectio in viris est. (Conf. 1. Sam. 1. 10.) comm. 9. 10. conjuges pari boum comparantur; nam *συζυγία* & *σύζυγοι* conjugium & conjuges dicuntur, quod illud benevolentia & fide vinctum ac junctum esse debeat, ut sit stabile ac firmum; ac vir & foemina eodem quasi jugo juncti sint. Magistri Hebræorum suum quoque *מִשְׁכַּב זֵוּנִי* de matrimonio, a Græcorum voce fecerunt; qua & Syri & Arabes non multum immutata utuntur; sicut Latine *jugatos* dicimus, unde *conjugium* & *vincla jugalia* poetis. Adde commata 11. 12. 16-23. uxor est anima. com. 17. est firmum propugnaculum ad defensionem & salutem viri, ut alio adjutorio non indigeat. Cap. xxxvi. 24-27. uxoris consortium comparatur sepi, qua possessio aliqua undique munita & custodita est. c. xl. 19. 24. xlii. 6. 10. 12. 14. xlvii. 21. 2. Maccab. xiv. 25. Histor. Susan. v. 1. 2. 4. 7. 28. 63. lib. 3. Ezræ iv. 20-31. v. 38. lib. 4. Ezræ ii. 2. 3. 4. 15. ix. 43-47. Cap. x. Hactenus de monogamia.

VI. Sequuntur præcepta, exempla & dicta, quæ stabilire videntur polygamiam; ut & ea uno intuitu Lector inspiciat, ordine historico rursus visum nobis omnia recentere. Deut. xxi. 15. *Si alicui fuerint duæ uxores, una dilecta & altera exosa.* Iudic. vii. 30. 31. Gideoni uxores multæ erant. 1. Sam. 1. 2. 4. 5. Elkanæ erant duæ uxores. xxv. 42. 43. 44. xxvii. 3. fuerunt Davidi uxores Achinohama & Abigail xxx. 2. 3. 5. 18. duas uxores captas eripuit David 2. Sam. ii. 2. ascendit David, etiamque duæ uxores ejus 1. 11. 2-5. 7. 8. 13-15. de uxoribus Davidis & concubina Saulis. v. 13. accepit David adhuc concubinas & uxores xi. 2-27. ducit David uxorem Uriæ. xi. 1. 8. 9. 10. 11. 15. 24. xv. 16. reliquit David domi decem foeminas concubinas. xvi. 21. xix. 5. ereptæ uxores & concubinæ Davidis. xx. 3. xxi. 8. 11. Ritzpa concubina Saulis. Dein 1. Reg. xi. polygamia Salomonis occurrit; quo referunt nonnulli 60 reginas & 80 concubinas Cant. v. 1. 7. Sed R. Samuel Laniado dicit, *אין לו עסק בזה* id huc non pertinere, quod non sit literaliter sed mystice intelligendum.

Z

1. Pa-

1. Paral. 1. 32. 11. 26. fuit uxor altera Ierachmeeli. Sed non constat, an vivente altera. comm. 46. 48. 111. 1-9. filii Davidis ex uxoribus & concubinis. iv. 5. Aschuri erant duæ uxores. com. 18. uxor ejus, scil. vel Calebi, vel Meredi, vel Iisbachi, vel Esfræ; & vii. 4. 14. viii. 8-11. xiv. 3 de Davidis uxoribus. 2. Paralip. xi. 18. 21. 23. Rehabeam uxores 18 duxerat, & concubinas 60. filiisque procuravit multitudinem uxoribus. xi. 11. 21. Abiia duxerat sibi uxores quatuordecim. xx. 14. Uxores Iehorami, facientis quod malum in oculis Domini. xxiv. 2. Ioascho accepit Iehojadah uxores duas. Esther. i. 11. 3. 4. 8. 12. 14-17. Esā. iv. 1. (aliis est caput 111. 18.) tempore illo prehendent septem mulieres virum eundem. Ier. xxxviii. 22. 23. Zedekia uxores, legitimæ & pellices. Daniel. v. 2. 3. 23. Belschazaris uxores & concubinæ. Tantum de locis V. T. quæ polygamiam probare videntur, quæ nunc una cum præceptis Exod. xx. 14. 17. & Lev. xviii. 18. cæterisque a Theophilo allegatis, ordine historico sunt examinanda.

CAPUT II.

An Exod. xx. 14. 17. & Deut. v. 24. 27. septimo & decimo Decalogi præceptis polygamia sit prohibita.

Nunc ordine præcepta Mosæica examinanda veniunt, quorum primum in ipso Decalogo de conjugio occurrit Exod. xx. 14. Deut. v. 24. *לֹא תִינָאֵף לְאִשְׁתְּךָ לֹא תִינָאֵף* non committes adulterium, a Junio versus, non scortaberis. Quod in textu Hebræo septimum, sed in Græco Lxx Exodi sextum præceptum est, & præmittitur præcepto de homicidio; qui ordo ab Evangelistis & Apostolo etiam observatur Marc. x. 19. Luc. xviii. 20. & Rom. xiii. 9. partim quia Græca versio erat in omnium manibus, partim quia cætera vitia apud gentes odiosa erant & infamiam habebant, sed adulteria & scortationes propemodum turpitudinis notam amiserant, partim etiam quia hoc scelus gravissimum & frequentissimum. Quemadmodum Philo Judæus observat *lib. de Decalogo*, quod præceptum de honorandis parentibus claudat præteritum illum Divinum quinarium; alterum vero scripturus legislator interdicta continentem & spectantem ad homines ἀπὸ μοιχείας ἀρχεται, μέγιστον ἀδικημάτων τῶν εἶναι ὑπολαβῶν ordiatum ab adulterio ut peccato gravissimo; & de Specialibus Legibus inquit, in
tabula